

ГОДИНА VIII.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 21.

УРЕЂУЈЕ А. ХАДИЋ.

Излази свака о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страни 60 новч. месечно. — Претплати се шаље администрацији „Позоришта“, у матичном стану, у Новоме Саду.

САРА БЕРНХАРДОВА.

(Наставак.)

Па каквом грозом признаје она ту страсну, ту грешну љубав своју!

Phèdre. Tu vas ouïr le comble des horreurs.

J'aime... A ce nom fatal je tremble je, frissonne."

(Федра. Ти ћеш да чујеш многих страшних ствари. Ја љубим... При спомену самога имена сва стрепим, дрхћем.)

(И при тим речма задрхтала се у целом телу.)

J'aime...

(Ја љубим...)

Oenone. Qui?

(Енона. Кога?)

Phèdre. Tu connais ce fils de l' Amazone, Ce prince si longtemps par moi — même opprimé."

(Федра. Ти познајеш сина амазонкиног, тог кнезевића, кога сам тако дugo гонила.)

Oenone. Hippolyte! Grands dieux!

(Енона. Хиполита? Ох, велики богови!)

Phèdre. C'est toi qui l'a nommé!

(Федра. Ти си та, која си му изрекла име.)

Њена љубав страшан је грех, па за то не сме ни да спомене име хиполитово. Она вешто наводи Енону, своју дадиљу и поверилицу, да она искаже то име, само да не би преко њених усана прешло признање њене грешне страсти.

Када изриче једно за другим реч: „J'aime“, (Ја љубим) одмах опажамо ужасну коб те њене грешне љубави, видимо целу трагичност, која лежи у тој љубави њезиној.

Глас, покрети и израз на лицу, све то редом казује јасно и разговетно, да је та љубав њезина и пропаст њезина.

У призору с Хиполитом сувише се дала занети од своје страсти. Када му исповеда, да га љуби, видимо, истину, очајну жену, коју заноси

слепа страст, али глас јој и кретања била су ипак сувише живе за жену федриног кова.

Сара је глумица, уметница новога, модернога кроја. Као да је створена за салон. Глас и покрети јој немају узвишеност класичне мирноће.

Сара нема јаког гласа, али га за чудо уме употребити и за најтрагичније ствари. У висини глас јој је слаб, али за то ипак може много да учини њиме, јер загушни, тамни глас, као израз силне страсти, може тако исто да дирне слушаоце, као и најјачи.

Страсна љубав федрина нашла је вешту приказивачицу у Сару, али очајно кајање федрино није јој пошло за руком. Видели смо, осећали смо грудан бол и големи отај Федре, коју море љубавни јади, али нас није могла потрести Федра, коју мори љута грижа савести.

Јако нас је потресла и доласком својим на крају, када је већ попила била отров, који јој мучи тело.

Равнодушност, коју показује према свему, и то како према ономе, што се забило, тако исто и према ономе, што ће се тек забити, поразила је све гледаоце.

Тихо исповеда Тезеју, мужу своме, свој грех, а да би макла руком и један једини пут. Мирно, равнодушно погледа у очи смрти, коју као да тражи отвореним, укоченим погледом ока свога. Као да види пред собом смрт, од које јој се срзава врела крв у жилама. Још један пут погледа пуним, али укоченим погледом ока свога пред-а-се у даљину — па јој се онда тело опружи, укочи — изумире.

Истинита слика, која даје утеше души, која снажи душу, да не осећа никаква бола више на часу смрти, када се душа ослобађа земаљских окова.

IV.

„Adrienne Lecouvreur“ била је трећа улога, у којој сам гледао Сару.

Адријена Лекуврерова је драма, коју су Скриб и Легуве, ти добро познати француски писци, написали у своје време за Рашелку.

Адријена Лекуврерова као драма нема велике песничке вредноти, али даје доста прилике глумици, која приказује Адријену, да покаже своју даровитост са најјаче стране.

И, заиста, Сара је и у тој улози показала, да је генијална уметница.

Ја не верујем, да има на свету глумице, која би у тој улози умела тако слатко смејати се, тако горко плакати, тако мило и љубко говорити, као Сара; не верујем, да има глумице, која би умела љубавну срећу, бајну тугу, слатке ваје, љубомору, очајање, патњу и страдање заљубљене душе, и на послетку тешку смртну борбу тако природно, тако просто, тако истинито приказати, као што то чини Сара у Адријени Лекувреровој.

Већ првим изласком својим на позорницу забодија гледаоце.

Она излази као Роксана, у расиновој трагедији „Бајазиту“, у богатом, златом, бисером и драгим камењем обилато искићеном турском оделу од жуте свиле, опасана црвеним, златом извезеним појасом.

Она проучава гласно своју улогу. Понавља на најразличитији начин прве речи, а никако не може да погоди прави глас, којим треба да говори.

После кратког огледа види јој се на лицу, да је погодила прави смисао, да је напла права израз за речи, које јој ваља казивати.

Чело јој се намршти, наоблачи, и тамним гласом изговара:

„Sortez! que le séraïl soi désormais fermé...
Et que tout rentre ici dans l' ordre accoutumé!“

(Одлазите! Нека је серај од сада затворен... И нека је овде опет све онако као што је било.)

За тим казује ведрим лицем и веселим гласом своме пријатељу, старом редитељу Мишонету, да је заљубљена у неког младог официра, који је одбранио од настљивих нападача, када се кући враћала са игранке.

Тако лепо приповедати, тако дивно износити ведрину душе своје, тако слатко и мило ћеретати уме само Сара.

Долази њен бранилац, млади официр, који нико други није, него баш главом Мориц, гроф саски.

Она, сва блажена, лети му на сусрет радосним ускуником.

Тако радосно кликати уме опет само она.

Такав ускуник може потећи само из таке душе, којој је срећа шарна дуга, а сваки тренуток златна нада.

Очима пуних жара, устима пуних сласти, казује неком слутњом избранiku срца свога своје буйне осећаје.

Хвата га испод руке, иде с њиме неколико корачаја, застаје, наслања се на њега, гледа му у очи, као да би хтела, да му загледа у дно душе његове, па му тако казује лафонтенову причу о пару голубова, који су се силено волели.

Друге глумице казују ту причу окренуте публици, али она не води бриге о публици, него казује то онаме, кога се то управо тиче.

Како у свему, тако се и у томе огледа њен особити начин приказа.

Најлепша мелодија на свету не може те тако очарати, као кад слушаш ту причу из њезиних уста.

То није вишеговор, него непрекидни уздај заљубљене душе за драганом својим.

Чинило ти се као да слушаш гукавље голубичино, када је казивала:

„Voilà nos gens rejoins, et je laisse à juger
De combien de plaisirs ils payèrent leurs peines.
Amants, heureux amants, voulez-vous voyager?“

Que ce soit aux rives prochaines.
Soyez-vous l'un à l'autre un monde toujours beau,
Toujours divers, toujours nouveau,
Tenez-vous lieu de tout... comptez pour rien le reste.“

(И, гл, наши се мили и драги састане! Могу мислити, каквим ће миљем да блаже муке своје. Јубавници, сретни љубавници, ако желите путовати, а ви путујте само до оближњих обала. Ви треба да сте једно другом што и овај лепи, бели свет: увек разнолик, увек нов и нов. Будите једно другом све... а све друго не узимајте ни у што.)

Глас јој заталасавају валови сетних и радосних осећаја, а тो валовито таласање пуни ти миљем и сетом душу твоју.

(Наставиће се.)

Д И С Т И Ч И

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Звонар богојевине пржве.“ Романтична драма у 5 чинова, приказана је на нашој позорници 13. децембра о. г.)

Одмах с почетка морамо споменути, да је представа испала на задовољство нашег света, што долази у позориште. Било је ту тапашња и изазвања на сву меру, тако, да си се морао запитати, од куда долази то, да се та наша иначе доста хладна публике на један пут тако раскравила. Узрок тој појави, као што нам се чини, важи пре свега тражити у томе, што се представа није отезала, него је све ишло, као што Немци кажу: „Schlag auf Schlag“, те је тако и целина јаче и непосредније утицала на гледаоце. Даљи узрок лежи у романтичности, коју публика увек радо има, па после п у томе, што су се све улоге добро знале, те тако не беше никаде запињања, што увек мутит живљање у позоришту.

Ова представа беше, осим тога, по нас ванимљива још и за то, што су наше млађе снаге имале прилике, да покажу, да ли се можемо чему од њих надати.

То очекивање наше оправдали су у неколико: г. г. В. Поповић, Димитријевић, Р. Поповић и Динић. Од њих је са свим на свом месту био г. Димитријевић, који је циганина карактеристично одиграо. Г. В. Поповић имао је лепих момената као Клод Фрело, али своју страсну љубав према Есмералди вије казивao оном жестином и заносном ватром, без које Клод Фрело није Клод Фрело. Ко хоће да занесе друге, мора се и сам занети до неке мере. Г. Р. Поповић по спољашњости био је са свим добар Квазимодо, али није био доста снажан у говору свом, да бисмо могли видети, да је у његовом гадном телу скривена најчистија, најпоштенија, најленеша душа. Тај контраст треба боље да искочи. Г. Динић лепо је пагледао као Феб, местимице је и говорио лепо, али је сваки час упадао у патетичан говор, па је у томе тако далеко ишао, да га више пута ишио могао ни разумети. Нека се чува од тога и нека му је увек на уму, да глумац никад није ради себе на позорници, већ ради публике, која тражи, да потпуно разуме све оно, што се говори на позорници.

О другим млађим глумцима, који су имали мање послу у комаду, можемо само толико рећи, да су знали своје улоге, а то је за сада доста. Поред мара, озбиљне воље, истрајности и учења моћи ће и они временом напред коракијути. Нека се теше тиме, што нико није постао преко иоћ готовим глумцем, него се то мора доста мучити и учити, док се нешто постигне.

Од старијих наших познаница са позорнице изврсна беше г. ја Ружићка као Жервева и г. ја М. Рајковићка као Есмералда. Обе су приказивале као што треба. Припада им хвала, што су се у свему држале праве мере, а у сцени кад Жервева позна кћер своју Есмаралду развиле су толико осећаја, да су у публике иззвале бурно одобравање. Уз њих су биле добро пристале г. ја Ј. Поповићева (Циганка) и г. ја Б. Хаџићева (Мадлен). С.

(Недељни ред представа) У уторак 22. децембра: „Кин“. Позоришна игра у 5 чинова, написао Александар Дима, с француског превео К. Н. Христић. — У среду 23. децембра: „Гушче букачко.“ Шаљива игра у 1 чину, с француског по Бајарду прерадио Ј. Ђорђевић. — За тим: „Партија пикета“. Шаљива игра у 1 чину, по Фурнијеру и Мајеру превео Ф. Оберкнежевић — У Суботу 26. децембра први пут: „Цар Јован.“ Трагедија у 5 чинова, написао Мита Поповић. — У недељу 27. децембра с новом поделом улога први пут: „Похондирена тиква“. Шаљива игра у 3 чина, написао Ј. С. Поповић.

П О З О Р И Ш Т Е .

* (Народно позориште у Београду) „Београдски Дневник“ у свом броју од 11. децембра о. г. пише: „У суботу је приказиван нов комад: „Каишари јавнога мишљења“ од Ожијера. Комад је примјенек добро, али се види, да наша дружина понјатеже приказује финије конверзационе игре из највишег друштвеног живота европског. Тенденција је комада да покаже како је одвратна и убитачна продана журналистика.“

У среду 19. о. м. био је познати комад: „Живот једне глумице.“ Главне су улоге приказивали г. Џ. в. Ептић и г. ја Гргурова. Комад је у опште добро примљен. Ложе су, као обично, заузете биле отменим грађанством.

За нов комад „Племићка“, трагедија у 5 чинова од Р. Фоса, већ су подељене и раздане улоге и неколико потребне декорације спремају се.

У суботу заказани „Кин“ неће се мочији приказивати због изненадних препрека, него ће место тога бити поизнати комад „Госпе и Хусаре“, од Фредра. Главну улогу, старога мајора, приказиваће г. Ђ. Рајковић.

С И Т Н И Ц Е .

* (Двадесетогодишњица глумице Бајзove.) „Нар. Нов.“ пишу: „21. децембра о. г. навршила је госпођа Ивана Бајза-Славикова двадесет и пет година свога глумачкога рада. Ступила је напме 21. децембра 1856. први пут на хрватску позорницу у позоришној игри: „Два шипшота“ Ако икоји члан хрватске позоришне дружине, госпођа Бајза-Славикова може о себи рећи, да је за цело ово време вазда ревно и појртвовањем вршила своју дужност.“

Даровита и свом душом уметноста одана, г. ја Бајза-Славикова створила је толико узоритих уметничких прилика, да ћемо се ње вади с милином и захвалношћу сећати. Глумачка дружина, коју је предводио равнитељ г. Мандровић, приnela је свечарици данас на спомен красан лавор-венец од сребра, израђен у ателијеру гг. Булвана и Печака. Желимо врло власничкој глумици, а жељимо и нашем позоришту, да се што пре предигре од тешке болести, која је већ десет месеца држи у постелји.“

Издaje управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

21. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 21. ДЕЦЕМБРА 1881.

ШИГАНИН.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 3 ЧИНА, С ПЕВАЊЕМ И ИГРАЊЕМ, НАПИСАО Е. СИГЛИГЕТИЈА, ПОСРЕБИО
Ј. М. ШИМИЋ, ЗА ПОЗОРНИЦУ УДЕСИО А. ХАДИЋ, МУЗИКА ОД А. МИЛЧИНСКОГ.

ОСОБЕ:

Градић, спахија	Р. Поповић.
Глиша Краткић, богат тежак, нежењен старкеља	Банковић.
Ђорђе, његов синовац	Ружић.
Макса, тежак	Јовановић.
Ракила, његова жена	Ј. Поповићева.
Евица, њена кћи из првога брака	Л. Хадићева.
Живко, циганин	Лукић.
Петко, његов син	Добриновић.
Ружица, његова кћи	М. Рајковићка.
Јевта, спахински пандур	Димитријевић.
Кишбиров	Рашић.
Анка	С. Димитријевићка.
Сара } просте девојке	Д. Адамовићева.
Пела	Б. Хадићева.
Кум	Станојевић.

Збива се у градићевом селу.

У уторак 22. децембра: „КИН“. Позоришна игра у 5 чинова, написао А. Дима,
с француског првео К. Н. Христић.

Улазнице могу се добити у позоришној писарници од 9—12 сахата пре подне и од 3—5
сахата после подне, а увече на каси.

Ко од наших поштованих претплатника жељи своја места задржати и за ову представу, нека
се изволи тога ради пријавити у позоришној писарници најдаље до 11 сахата пре подне.

Болује: БАРБАРИЋ.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК ОКО 10 САХАТА.